

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-07-12
Besvaras senast
2021-09-09

Till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:850 En förnyad utredning om Estonias militärtransporter

I *Ekot* i Sveriges Radio den 11 november intervjuades Estoniaöverlevaren Anders Eriksson, som var en av ett tjugotal anhöriga och överlevande som i ett möte med statsrådet Damberg samfällt uttryckte en önskan till Damberg att militärtransporterna nu måste utredas.

Ekot: ”Överlevande Anders Eriksson var också var med på dagens möte, även han ville ha klarhet i hur det låg till med de militära transporterna. ‘Alla pratade bara om de militära transporterna och ställde frågor kring det, säger Anders Eriksson’”.

Den 6 november arrangerade försvarsutskottet på initiativ av Kristdemokraterna en utfrågning med anledning av frågor om Estonias förlisning och uppgifter i den nya dokumentärfilmen om militär last ombord.

Efter mötet lovade försvarsminister Peter Hultqvist enligt *Ekot* att Haverikommissionen ska få tillgång till alla hemligstämplade uppgifter som kan finnas om transporter av militär utrustning på den förlista passagerarfärjan Estonia.

”Om Haverikommissionen vill titta på det som finns inom ramen för Försvarsmakten och våra myndigheter så är de helt välkomna, och de kommer att ha full access till myndigheterna”, sa Peter Hultqvist.

Ekot frågade varför detta hemlighölls och varför regeringen inte avslöjade det här, på vilket Hultqvist svarade: ”Det är ingenting som hemlighålls. Regeringen har inget intresse av att hemlighålla någonting, eller att på något vis dölja något i det här. Men däremot ska det ju ha sin riktiga gång och det är Haverikommissionen som den centrala rollen i detta.”

Uppgifter i den nya dokumentären om Estonia talar om militär utrustning, och den överlevande Sara Hedrenius vittnar om att militära bilar kördes ombord som sista fordon i Tallinns hamn.

Den 25 november skrev 89 barn till omkomna och överlevande ett öppet brev i DN till Haverikommissionen och politiker, och en av punkterna som barnen kräver att få svar på från Haverikommissionen rör just militärtransporterna. De uttrycker följande fråga med krav på utredning:

”Varför har man inte utrett vilka länder som skulle kunna ha varit inblandade i att använda M/S Estonia för att frakta militärt material? Det finns vittnesmål som kan bekräfta att militära fordon setts köra ombord på fartyget precis före avgång den 27 september 1994. Utredningen som gjorts av Johan Hirschfeldt kring detta har endast bekräftat att Sverige känt till transporter vid två andra tillfällen, något som en före detta tulltjänsteman redan offentliggjort. Övrigt material i utredningen förstördes av Hirschfeldt. Varför? Är det tillåtet att förstöra viktigt utredningsmaterial? Finns det hemligstämplade dokument arkiverade kring militära transporter på M/S Estonia?”

Förra biskopen Caroline Krook, som var medlem i Etiska rådet, ställde den 25 januari frågor på sin egen Facebooksida om Estonias militärtransporter: ”Varför fick ingen veta något om de militära transporter som skett före förlisningen och förmodligen också under förlisningsnatten? Undanhölls vi i Etiska rådet väsentlig information?”

Att inte bara anhöriga och överlevande utan även medlemmar i Etiska rådet nu ställer krav på mer information om Estonias militärtransporter är talande.

Nu kommer dock uppgifter om att Haverikommissionen inte kommer att utreda frågetecknen kring militärtransporterna. Skälet sägs vara att man uppfattar att man bara fått uppgift av regeringen att utreda hur Estonia sjönk och att militära transporter inte direkt har med det att göra.

Många, inte minst överlevande och anhöriga, upprörs över detta besked.

Mot bakgrund av nya vittnesuppgifter som bevittnat militär last under förlisningsnatten, i kombination med frågor från anhöriga, överlevande och medlemmar i Etiska rådet, samt den kritik Johan Hirschfeldts utredning fått, finns det anledning ifrågasätta – och på nytt utreda – påståendet att det inte ska ha transporterats militär utrustning på M/S Estonia under förlisningsnatten.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Mikael Damberg:

1. Avser regeringen att specifikt låta utreda de uppgifter som pekar på att det ska ha transporterats militär utrustning på M/S Estonia under själva förlisningsnatten, och avser regeringen att ge ett specifikt uppdrag åt

Statens haverikommission eller någon annan myndighet att göra en ny utredning?

2. Avser regeringen att vidta åtgärder för att bringa klarhet i om KSI ansvarade för eller kände till några militära frakter på Estonia?
3. Avser regeringen att vidta åtgärder för att bringa klarhet i om det finns hemligstämplade dokument eller utredningar arkiverade om M/S Estonias militära transporter hos polisen, Försvarsmakten, UD eller andra myndigheter och när sekretessen för dessa handlingar i så fall löper ut?
4. Varför har regeringen inte vidtagit åtgärder för att utreda vilka länder som skulle kunnat ha varit inblandade i att använda M/S Estonia för att frakta militärt materiel och vilket slags materiel det i så fall varit fråga om samt vilket land eller vilka länder som var slutliga mottagare av materielen?
5. Stämmer uppgiften att utredningsmaterial förstörts, och avser statsrådet i så fall att vidta åtgärder för att klarlägga varför detta skett och vilka uppgifter materialet innehöll?
6. Har statsrådet kunskap om huruvida militär utrustning ”som inte var explosiv” fraktades på M/S Estonia på svenskt uppdrag veckorna före förlisningen och vad det i så fall var för utrustning samt om materielen skulle till Sverige eller till andra länder och i så fall vilka, och avser statsrådet annars att vidta åtgärder för att klarlägga detta?

.....

Mikael Oscarsson (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch